



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **P. D.**, zast. Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou, advokátkou, se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o částečný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2007, č. j. 3 Cad 38/2006 – 40,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2007, č. j. 3 Cad 38/2006 – 40, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 3. 4. 2006, č. X, byla zamítnuta podle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění (dále jen zákon č. 155/1995 Sb.), žalobcova žádost o přiznání částečného invalidního důchodu s odůvodněním, že v osobním listě důchodového zabezpečení, který byl žalobci zaslán s předchozím rozhodnutím žalované ze dne 30. 11. 2005 (správně 5. 10. 2005), mu byly započteny celkem 4 roky a 358 dní doby pojištění (v rozhodném období od 31. 5. 1995 do 30. 5. 2005). Žalovaná zdůraznila, že doba pojištění, výdělků a náhradní doby od 1. 11. 1999 do 3. 4. 2000, vykazované na doloženém evidenčním listu důchodového pojištění, byly pro důchodové účely již hodnoceny, 70 dnů nemoci v ochranné lhůtě bylo původně hodnoceno od 4. 1. 2000 do 13. 3. 2000, jak vyplývá z osobního listu důchodového pojištění ze dne 29. 9. 2005, který byl k rozhodnutí připojen. Dodatečně provedený zápočet je však zcela bez vlivu na rozhodnutí žalované ze dne 30. 11. 2005 (správně mělo být uvedeno 5. 10. 2005) o zamítnutí nároku na částečný invalidní důchod, neboť v mezidobí nebyly prokázány žádné nové skutečnosti týkající se zhodnocení další doby žalobcova pojištění (zaměstnání). Z těchto důvodů zůstává v platnosti rozhodnutí žalované ze dne 30. 11. 2005 (správně 5. 10. 2005) a zrušuje se rozhodnutí ze dne 15. 3. 2006.

Proti tomuto rozhodnutí žalované podal žalobce včas žalobu, v níž vyslovil nesouhlas se zamítnutím žádosti o částečný invalidní důchod, přičemž nesprávnost rozhodnutí spatřoval především v neúplné a chybně vedené evidenci údajů o dobách pojištění a v nemožnosti kontroly správnosti napadeného rozhodnutí žalované. Konkrétně namítal nepřesnost zápočtu doby pojištění od 4. 1. 2000 do 13. 3. 2000, dále nepřiznání dob pobírání sociálních dávek na podnět úřadu práce v dobách jeho nezaměstnanosti, kdy byl v evidenci uvedeného úřadu jako uchazeč o zaměstnání. Dále namítal, že poté, co byl uznán Okresní správou sociálního zabezpečení v Příbrami dne 25. 7. 2005 částečně invalidním ke dni 31. 5. 2005, obdržel první zamítavé rozhodnutí žalované ze dne 5. 9. 2005 s odůvodněním (a osobním listem důchodového pojištění), že v rozhodném období má vykázanu dobu pojištění pouze v rozsahu 4 roků a 212 dnů. Při podrobném zkoumání osobního listu, po porovnání s údaji za rozhodné období z evidence Všeobecné zdravotní pojišťovny zjistil, že mu v evidenci žalované chybí mnoho dat a údajů, zejména od Úřadu práce Praha 6. Tyto mu byly posléze zaslány a odeslány žalované, přesto dne 10. 10. 2005 obdržel nové zamítavé rozhodnutí s tím, že mu stále do potřebné doby 5 let pojištění chybí ještě pouhých 7 dní. Postrádal však informaci o tom, že by mohl tuto chybějící dobu překlenout bez dalšího uhrazením pojistného. Setrval na tom, že žalovaná potřebnou dobu pojištění nesprávně vyhodnotila, neboť mu například nebyly započteny doby, kdy mu z podnětu Úřadu práce byly Obvodním úřadem v Praze 6 vypláceny dávky sociální podpory. Dopisem ze dne 21. 12. 2005 mu však žalovaná sdělila, že předložené potvrzení o této skutečnosti nemá vliv na zápočet doby důchodového pojištění i přesto, že vyplácení „sociálních dávek“ v jeho případě za určitou dobu s sebou neslo i platbu sociálního a zdravotního pojištění, jako je tomu v květnu roku 2000, červnu 2000, dále od 4. 2. 2004 za celý měsíc únor, březen a duben téhož roku. V doplňku žaloby pak stěžovatel uvedl ještě další podrobnosti k chybějícím dobám pojištění a navrhoval, aby jako doba pojištění pro účely důchodového zabezpečení mu byla hodnocena doba pobírání dávek sociální péče, pokud byly vypláceny proti potvrzení úřadu práce o evidenci uchazečů o zaměstnání jako jediný zdroj příjmů, a to za celou dobu, pro kterou byly vypláceny a nikoliv jen do doby úřadem práce ukončené evidence. Tedy namísto doby od 5. 6. 2000 do 21. 6. 2000 (17 dnů), by měla být hodnocena doba od 5. 6. 2000 do 30. 6. 2000 (25 dnů), namísto doby od 4. 2. 2004 do 8. 4. 2004 (65 dnů), by měla být hodnocena doba od 4. 2. 2004 do 30. 4. 2004 (77 dnů), a to minimálně, spíše však doba až do 10. 5. 2004, celkem tedy 87 dnů. K odvolání stěžovatel připojil řadu potvrzení, jimiž se snažil tvrzené skutečnosti doložit. Vyslovil přesvědčení, že potřebnou dobu pojištění 5 let v posledních 10 letech před vznikem částečné invalidity splnil a dovozoval, že mu nárok na částečný invalidní důchod náleží.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě ze dne 26. 4. 2006 uvedla, že se žalobce mylně domnívá, že doba pobírání dávek sociální péče je dobou důchodově pojištěnou. Setrvala na svém stanovisku, že podle předložených dokladů mu byly zhodnoceny veškeré prokázané doby důchodového pojištění, když dodatečně předkládaná potvrzení zůstávají bez vlivu na již zhodnocenou dobu. V rozhodném období od 31. 5. 1995 do 30. 5. 2005 získal tak žalobce 4 roky a 358 dnů pojištění, takže do potřebných 5 roků mu stále chybí 7 dnů. Podmínky pro účast na pojištění na základě podané přihlášky k účasti upravuje ustanovení § 6 zákona č. 155/1995 Sb. Pokud by žalobce prokázal další dosud nezapočtenou dobu důchodového pojištění v rozhodném období, rozhodne žalovaná znovu o jeho důchodovém nároku. Ve vyjádření ze dne 2. 10. 2006 k zápočtu doby pracovní neschopnosti v ochranné lhůtě v roce 2000 uvedla, že byla mylně hodnocena od 4. 1. 2000 do 13. 3. 2000, namísto správného období od 25. 1. 2000 do 3. 4. 2000. K omylu došlo přehlédnutím údaje týkajícího se počátku a konce pracovní neschopnosti žalobce a vykázaním příslušného počtu dnů v bezprostřední návaznosti na skončení pracovního poměru dne 3. 1. 2000. Od 4. 1. 2000 do 24. 1. 2000 nebyl žalobce nikde zaměstnán a dávky nemocenského mu v té době nebyly vypláceny. Oprava osobního evidenčního listu může proto spočívat pouze v posunutí této doby na správné časové období, v žádném případě

však nemůže být vykázána doba pracovní neschopnosti až do 3. 4. 2000 a ponechán její počátek od 4. 1. 2000, když ve skutečnosti nastal až od 25. 1. 2000. Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 31. 1. 2007 žalobu zamítl a současně vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu téhož soudu sp. zn. 2 Cad 94/2005, totiž zjistil, že žalobce podal žalobu též proti předchozímu rozhodnutí žalované ze dne 5. 10. 2005 (které je obsahově totožné ve svém závěru i odůvodnění s napadeným rozhodnutím), v němž si soud vyžádal posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR pro Středočeský kraj, který byl vypracován dne 6. 2. 2006. Z něho zjistil, že k datu vydání rozhodnutí ze dne 5. 10. 2005 nebyl žalobce plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a nebyl ani částečně invalidní podle § 44 odst. 1 nebo 2 téhož zákona, neboť u něho nešlo o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 33 %, nešlo ani o schopnost vykonávat pro zdravotní postižení soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek a nebylo zjištěno, že by mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžoval obecné životní podmínky. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu označila posudková komise vrozené chybění pravé ledviny s dobrou funkcí ledviny levé a jako příčinu vedlejší pak bronchiální astma v anamnéze s častějšími záchvaty dušnosti, v současné době s lehkou poruchou ventilačních funkcí. Hodnotila míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle kapitoly XI, oddílu A, položky 5 přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., a to ve výši 20 %, a vzhledem k astma bronchiálně zvýšila tuto hodnotu o dalších 5 % podle § 6 odst. 4 citované vyhlášky, takže celkově stanovila míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce na 25 % a uzavřela, že při takto zjištěném zdravotním stavu není žalobce schopen vykonávat jen fyzicky náročné práce v nevhodném mikroklimatu (vlhko a chladno) a dále v prostředí s přítomností respiračních dráždiv (kouř, zvýšená prašnost a chemikálie). Posudková komise konstatovala, že lékařem Okresní správy sociálního zabezpečení v Příbrami byl zdravotní stav žalobce nadhodnocen a navíc bylo nesprávně za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvoleno bronchiální astma, které je v dlouhodobé remisi a tudíž bez léčby. Krom toho byl žalobce již v minulosti uznán plně invalidní s určitou benevolencí (v letech 1987 až 1989) pro časté záchvaty astmatické dušnosti; po snížení stupně invalidity na částečnou mu byl plný invalidní důchod odňat pro nesplnění ekonomické podmínky. V roce 1991 byl u žalobce prokázán uspokojivý zdravotní stav, který se od té doby nezhoršil.

Městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí poukázal na podmínky nároku na částečný invalidní důchod, jimiž kromě potřebné doby pojištění je též existence částečné invalidity. Její prokázání předpokládá pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %, nebo zjištění, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav pojištěnci značně ztěžuje obecné životní podmínky, přičemž okruh takovýchto zdravotních postižení stanoví prováděcí předpis. Po zhodnocení provedených důkazů, zejména posudku posudkové komise MPSV ČR ze dne 6. 2. 2006 dospěl městský soud k závěru, že se u žalobce nepodařilo prokázat splnění podmínky existence částečné invalidity. Přestože tudíž rozhodnutím žalované byla žádost žalobce zamítnuta jen proto, že neplnil potřebnou dobu pojištění, (když plnil podmínku zdravotní podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Příbrami ze dne 25. 7. 2005), byl soud povinen vycházet ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, neboť právě tato komise je povolána k tomu, aby pro účely přezkumného soudního řízení ve věci nároku na invalidní důchod podávala posudky o zdravotním stavu a dochované pracovní schopnosti pojištěnce. Tato komise dospěla k závěru, že žalobce nesplňuje zdravotní podmínku pro přiznání částečného invalidního důchodu ve smyslu ustanovení § 44 zákona č. 155/1995 Sb., a proto musel soud žalobu jako nedůvodnou zamítnout podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), aniž by se již dále musel zabývat plněním další podmínky, tj. potřebné doby pojištění.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, kterou doplnil - po ustanovení zástupce z řad advokátů - podáním ze dne 4. 9. 2007. Stěžovatel namítal, že se soud nevypořádal s jeho žalobními body a nad rámec žaloby posuzoval zdravotní podmínku částečné invalidity. Dovolával se důvodů kasační stížnosti uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. a navrhoval, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Vadu řízení spatřoval především v tom, že se soud zabýval jinou problematikou, než která je předmětem napadeného rozhodnutí žalované, a tudíž i předmětem řízení. Navíc soud vycházel z listiny – důkazu, který není součástí spisu, neboť posudek posudkové komise MPSV ČR pro Středočeský kraj ze dne 6. 2. 2006 byl vypracován pro účely jiného soudního řízení ve věci vedené pod sp. zn. 2 Cad 94/2005, a to v době, kdy stěžovatel ještě ani nepodal žalobu proti napadenému rozhodnutí žalované, neboť toto rozhodnutí bylo vydáno 3. 4. 2006. Stěžovatel vyslovuje přesvědčení, že se soud v tomto řízení měl zabývat otázkou, která byla předmětem rozhodování žalované, totiž zda stěžovatel z hlediska potřebné doby pojištění splňuje podmínky nároku na částečný invalidní důchod ve smyslu § 43 zákona č. 155/1995 Sb. V tomto směru znovu poukazuje na skutečnost, že od žalované obdržel již několik osobních listů důchodového pojištění, ve kterých byly špatně podchyceny doby pojištění a tím byl stěžovatel uváděn v omyl. Z těchto důvodů se snažil dohledat správné doby pojištění, na základě čehož pak žalovaná postupně opravovala stěžovatelem získanou dobu. V naposledy šlo o období od 4. 1. 2000 do 13. 3. 2000 (tj. 70 dnů), kdy správně mělo být toto období časově vymezeno daty 25. 1. 2000 až 3. 4. 2000 (70 dnů). Vinou této evidenční, žalovanou stále opakované chyby, vznikla mezera v evidenci v období od 14. 3. 2000 do 3. 4. 2000 (tj. 21 dnů), pro kterou měl stěžovatel toliko písemný doklad o pracovní neschopnosti, avšak tato doba nebyla žalovanou zaevidována. Po dohledání potvrzení byla jen vyslovena písemná omluva chybného zaevidování, ale tím již byla promeškána možná doba pro doplacení pojistného stěžovatelem, pro něho výhodnějším tarifem. O možnosti doplatit pojistné za chybějících 7 dnů pojištění nebyl stěžovatel žalovanou již informován, o této možnosti se dozvěděl až počátkem roku 2006, kdy již možnost doplatit pojistné do potřebné doby pojištění byla pro stěžovatele finančně nemožná. Dále stěžovatel poukazyval na nesrovnalosti v evidenci doby pracovní neschopnosti a postavení uchazeče o zaměstnání v období od 4. 2. 2004 do 8. 4. 2004. Dovolával se v tomto směru kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. vad řízení před správním orgánem, pro které měl Městský soud v Praze napadené rozhodnutí žalované zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaná podle obsahu spisu vyjádření ke kasační stížnosti nepodala.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Podle uvedeného ustanovení rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání. Je přitom vázán rozsahem kasační stížnosti; to neplatí, je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné. Nejvyšší správní soud je vázán též důvody kasační stížnosti, což neplatí jen tehdy, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], nebo bylo-li zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé a nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případě, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Stěžovatel uplatnil důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud se zpravidla zabývá důvody kasační stížnosti v pořadí, jak byly uplatněny, což neplatí v případě, pokud došlo k uplatnění důvodu podle písm. d) citovaného ustanovení,

tj. nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Pokud se prokáže takový nedostatek rozhodnutí, pak je již zbytečné zabývat se ostatními důvody kasační stížnosti. O takový případ jde i v projednávané věci. Nejvyšší správní soud se tudíž především zabýval tím – s ohledem na námitky stěžovatele v kasační stížnosti – zda rozhodnutí městského soudu je nepřezkoumatelné pro jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Dospěl k závěru, že takovým nedostatkem napadené rozhodnutí trpí.

Podle ustanovení § 43 zákona č. 155/1995 Sb. má pojištěnec nárok na částečný invalidní důchod, jestliže se stal částečně invalidním a a) získal potřebnou dobu pojištění, nebo b) následkem pracovního úrazu. Napadeným rozhodnutím žalované ze dne 3. 4. 2006 byla zamítnuta stěžovatelova žádost o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění, když jinak bylo mezi účastníky nesporným (v tomto směru bylo vycházeno z posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Příbrami ze dne 25. 7. 2005), že stěžovatel je částečně invalidním. Toto rozhodnutí napadl stěžovatel žalobou, v níž se zaměřil na prokázání doby pojištění, která mu chybí do potřebných 5 roků pro získání nároku na částečný invalidní důchod. Ta se zjišťuje z posledních 10 roků před vznikem invalidity, což bylo v případě stěžovatele období vymezené daty 31. 5. 1995 a 30. 5. 2005. Vymezení tohoto období, které je závislé od stanovení data vzniku částečné invalidity, stěžovatel nezpochybňoval.

Žaloba proti správnímu rozhodnutí (§ 65 a násl. s. ř. s.) musí kromě obecných náležitostí obsahovat i vyjádření, v jakém rozsahu je správní rozhodnutí napadeno, uvedení důvodů, v nichž žalobce spatřuje nezákonnost rozhodnutí, a jaký konečný návrh činí. Tímto rozsahem tvrzených nezákonností rozhodnutí je také soud vázán a nemůže napadené rozhodnutí přezkoumávat nad rámec stanovený žalobou. Vzhledem k tomu, že i žalovaná vycházela z toho, že stěžovatel se stal částečně invalidním podle § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., přičemž v rozhodném období před vznikem částečné invalidity získal 4 roky a 357 dnů pojištění, mohl stěžovatel v žalobě namítat jen nesprávnost závěru správního orgánu o získané době pojištění, což také učinil. Jediným žalobním bodem tedy bylo stěžovatelovo tvrzení, že splňuje potřebnou dobu pojištění. Pouze v mezích tohoto žalobního bodu měl tedy městský soud rozhodnutí správního orgánu přezkoumat (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), když, jak již bylo zdůrazněno, vymezení rozhodného období, odvislého od data vzniku částečné invalidity, stěžovatel nezpochybňoval. Městský soud v Praze však takto nepostupoval, neboť se jedinou žalobní námitkou, tj. otázkou získané doby pojištění stěžovatele vůbec nezabýval, naopak nad rámec podané správní žaloby znovu přezkoumával zdravotní stav stěžovatele, přičemž jako důkaz v tomto směru použil posudek posudkové komise MPSV ČR pro Středočeský kraj, který byl vypracován sice o zdravotním stavu stěžovatele, avšak pro účely jiného řízení. Navíc účastníky řízení o záměru provést důkaz tímto posudkem vůbec neinformoval, neumožnil jim se k tomuto závěru a k obsahu posudku vyjádřit, nenařídil ve věci jednání, takže lze souhlasit se stěžovatelovou další námitkou, že rozhodnutí soudu bylo pro něho přinejmenším překvapivé. Nezbyvá tudíž než uzavřít, že napadený rozsudek městského soudu trpí z tohoto důvodu vadami řízení, neboť ty mohly mít nepochybně za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. S ohledem na důvodnost námitky podle uvedeného ustanovení se pak Nejvyšší správní soud nemusel zabývat námitkou další, stěžovatelem uplatněnou podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Z uvedených důvodů (pro nepřezkoumatelnost) musel být napadený rozsudek městského soudu zrušen podle § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí o věci rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení od této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 věta první s. ř. s.), jakož i o odměně městským soudem pro řízení o kasační stížnosti ustanovené advokátce.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. září 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu